

Datum

2023-08-01

Vår referens

Arvid Nordland

Tf Avdelningschef

arvid.nordland@malmo.se

Remiss från Livsmedelsverket om fastställande av kontrollfrekvens för regelbunden riskbaserad offentlig kontroll av kontaktmaterialverksamheter MN-2023-7548

Sammanfattning

Miljönämnden har fått Livsmedelsverkets förslag om en komplettering till nya modellen för riskklassning. Livsmedelsverket föreslår att deras modell för fastställande av kontrollfrekvens kompletteras med en ny huvudsaklig inriktning för kontaktmaterialsanläggningar. De föreslår även att nya aktiviteter om tillverkning, förädling eller import av kontaktmaterial införs till befintliga inriktningarna sista led, tidigare led samt huvudkontor. Vidare föreslås att den befintliga aktiviteten som gäller beredning, behandling eller bearbetning av snus eller tuggtobak kompletteras så att även snusliknande produkter omfattas.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande.
2. Miljönämnden justerar paragrafen omedelbart.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2023-08-01
- Förslag till yttrande, daterat 2023-08-01
- Livsmedelsverkets remiss om fastställande av kontrollfrekvens för kontaktmaterialverksamheter, kontaktmaterialaktiviteter på livsmedelsanläggningar samt aktivitet för tillverkning av snusliknande produkter

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2023-08-29

Beslutet skickas till

Livsmedelsverket

Ärendet

Livsmedelsverket har översänt ett förslag om komplettering av modellen för fastställande av kontrollfrekvens för regelbunden riskbaserad offentlig kontroll av kontaktmaterialverksamheter till miljönämnden för yttrande. Remissvaret önskas senast 31 augusti 2023.

Bakgrund

Miljönämnden har parallellt med detta ärende även mottagit ytterligare en remiss från Livsmedelsverket som gäller förslag till ändring av föreskrifter och allmänna råd (LIVSFS 2023:2) om kontrollfrekvens för riskbaserad offentlig kontroll för yttrande (dnr 2023/02073). Synpunkter på den remissen besvaras i ett separat ärende.

Uppdaterad modell för riskklassning

Livsmedelsverket fick år 2017 ett regeringsuppdrag att ta fram en ny modell för fastställande av kontrollfrekvens för regelbunden riskbaserad offentlig kontroll (riskklassningsmodell). Modellen har varit ute på remiss i flera omgångar som besvarats av miljönämnden. Under år 2022 fastställdes modellens grundstruktur, beräkningstabeller samt riktvärden för kontrolltid. Eftersom kontrollen av kontaktmaterial nyligen startats upp i Sverige saknades vissa grundförutsättningar för att kunna inkludera området i riskklassningsmodellen. Modellen behöver även kompletteras med vägledning för riskklassning av verksamheter som tillverkar snusliknande produkter, det vill säga tobaksfria produkter med eller utan nikotin som till användningssättet motsvarar snus, eftersom dessa sedan år 2023 även omfattas av livsmedelslagen.

Livsmedelsverkets föreslår därför att riskklassningsmodellen nu kompletteras för att även omfatta kontaktmaterialverksamheter och tillverkare av snusliknande produkter. Remissen innehåller flera olika förslag som påverkar riskklassningen av berörda verksamheter, dessa listas nedan.

1. Livsmedelsverket föreslår att kontaktmaterialverksamheter ska läggas till i tillämpningsområdet för riskklassningsmodellen och att den huvudsakliga inriktningen *kontaktmaterialverksamhet* ska läggas till i riskklassningsmodellen. (punkt 4.1 i remissen)
2. Livsmedelsverket föreslår att verksamhetens omfattning för kontaktmaterialverksamheter ska anges i *volym* alternativt *antal enheter*. Livsmedelsverket föreslår även olika klasser som omfattningen ska generera. (punkt 4.2 i remissen)
3. Livsmedelsverket föreslår att aktiviteterna i tabell 2 nedan ska vara valbara vid fastställande av kontrollfrekvens för inriktning kontaktmaterial. Samtliga av aktiviteterna är så kallade huvudaktiviteter. (punkt 4.3 i remissen)
4. Livsmedelsverket föreslår att produktgrupperna i tabell 3 ska vara valbara vid fastställande av kontrollfrekvens för inriktning kontaktmaterial. (punkt 4.4 i remissen)
5. Livsmedelsverket föreslår att tabell 4 och 5, innehållande beräkningstabeller med riskklasser och kontrollfrekvenser, ska gälla för föreslagen inriktning kontaktmaterialverksamhet. Den lägsta kontrollfrekvensen för inriktning kontaktmaterialverksamhet föreslås vara en kontroll per fem år och den högsta kontrollfrekvensen föreslås vara fem kontroller per fem år. (punkt 4.5 i remissen)
6. Livsmedelsverket föreslår att riktvärde för kontrolltid för kontaktmaterialverksamheter ska vara tre timmar. (punkt 4.11 i remissen)
7. Livsmedelsverket föreslår att snusliknande produkter ska läggas till i tillämpningsområdet för riskklassningsmodellen och att tillverkning av snusliknande produkter ska omfattas av den, i riskklassningsmodellens inriktning tidigare led, befintliga aktiviteten beredning, behandling eller bearbetning av snus eller tuggtobak. (punkt 5.4 i remissen)

Konsekvensbeskrivning

Syftet med Livsmedelsverkets riskklassningsmodeller är att underlätta för kontrollmyndigheterna att planera den riskbaserade offentliga kontrollen. Förslaget innebär positiva effekter för konsumenten då en fungerande kontroll minskar risken att få i sig skadliga ämnen. Negativa effekter som kan uppstå på grund av otillåten användning av kontaktmaterial sker främst vid regelbunden exponering under lång tid. Det är därför särskilt viktigt med en fungerande kontroll ur ett barnperspektiv eftersom de är känsligare och riskerar att exponeras under lång tid om inte skadliga produkter begränsas.

Miljöförvaltningens bedömning

Miljöförvaltningen ser positivt på förslagen som helhet och lämnar synpunkter på respektive åtgärd samt övergripande sammanfattning över förslaget.

Punkt 1 – Kontaktmaterial införs som huvudverksamhet i nya riskklassningsmodellen:

Miljöförvaltningen ser positivt på förslaget. En modell för att styra kontrollen dit den har störst nytta är en grundförutsättning för en effektiv och riskbaserad kontroll. Det är en fördel att riskklassningen av samtliga verksamheter som hanteras inom livsmedelskontrollen sker enligt samma modell eftersom det underlättar för både företag och handläggare.

Punkt 2 – Kontaktmaterialsverksamhetens omfattning ska anges i volym eller antal enheter:

Miljöförvaltningen anser att begreppet enheter bör ändras till antal produkter, eftersom enheter har en annan betydelse i riskklassningsmodellen när det gäller huvudkontor. När det gäller storleksindelningen i övrigt har miljöförvaltningen svårt att göra en bedömning och lämnar inga synpunkter på denna del.

Punkt 3 – Förslag på valbara aktiviteter:

Miljöförvaltningen ser positivt på de aktiviteter som föreslås för kontaktmaterial. Det finns däremot en risk att verksamheter med kontaktmaterial som huvudsaklig inriktning men som även saluför livsmedel får en för låg kontrolltid. Miljöförvaltningen bedömer att aktiviteten inte tar hänsyn till kontrollbehovet kopplat till eventuell livsmedelshantering på ett ändamålsenligt sätt. En åtgärd kan vara att lägga till fler aktiviteter kopplat till livsmedelshantering för att ta hänsyn till kontrollbehovet av exempelvis import eller märkning.

Miljöförvaltningen anser även att kontroll av importerade kontaktmaterial bör bedömas som en omfattande kontroll eftersom granskning av spårbarhetsdokument, rutiner och intyg kommer ta mycket tid i anspråk. Det är av stor vikt att importerade produkter, som anses göra en stor hälsorisk, kontrolleras i tillräcklig utsträckning.

Punkt 4 – Förslag på produktgrupper

Miljöförvaltningen tycker det är positivt att kontrollpoängen för produktgrupper har potential att påverka kontrollfrekvensen, dock gäller det främst importörer av olika typer av material.

Eftersom varje material har olika risker är det viktigt att vi har kännedom om vilka material respektive verksamhet hanterar för att kunna förbereda kontrollen. Det är också positivt att särskild hänsyn tas till kontaktmaterial avsedda för småbarn. Miljöförvaltningen anser dock att produktgrupperna kan behöva särskiljas ytterligare baserat på kontrollbehovet. Olika material

innebär olika hälsorisker men samtliga genererar 1 kontrollpoäng oavsett, vilket inte ger ett riskbaserat utfall av modellen. Det behövs därför en utförligare riskvärdering.

Miljöförvaltningen anser vidare att modellen behöver ta bättre hänsyn till exponeringstiden. En produkt som återanvänds under längre tid, som exempelvis en vattenkaraff i keramik, innebär större risker än engångsprodukter. Det är också skillnad på en livsmedelsförpackning där produkten exponeras mot kontaktmaterialet i månader eller år jämfört med en engångsprodukt där exponeringen handlar om minuter. Miljöförvaltningen ser därför ett behov av att detta arbetas in i modellen. Ett förslag på lösning kan vara en ny produktgrupp för kontaktmaterial med lång exponeringstid.

Punkt 5 – Förslag på beräkningstabeller

Miljöförvaltningen kan konstatera att beräkningstabell 4 behöver arbetas om eftersom det inte finns någon kontaktmaterialverksamhet som kan hamna i intervallet 0 - 3 poäng. Samtliga aktiviteter, med undantag för saluföring av livsmedel, genererar minst 3 kontrollpoäng. Kombinerat med tillägg för minst en produktgrupp så är ingen verksamhet aktuell för intervallet. Miljöförvaltningen anser även att intervallet 4-11p är för stort och det blir få verksamheter som hamnar i det högre intervallet. Detta gäller framförallt tillverkare som kan producera flera olika typer av kontaktmaterial utan att hamna i en högre riskklass.

Miljöförvaltningen ser en risk att kontrollfrekvenserna enligt tabell 5 inte skapar förutsättningar för en riskbaserad kontroll. Modellen ger en låg kontrollfrekvens trots att det kan röra sig om väldigt komplexa verksamheter med stor spridning av produkter som kan innebära hälsorisker. Livsmedelskontrollen i Sverige är inte organiserad på samma sätt som i Danmark eller har kommit lika långt i arbetet med kontaktmaterialanläggningar som i Finland. På grund av att förutsättningarna skiljer sig finns det därför en risk att vi inte uppnår samma effekt i kontrollen trots att vi har motsvarande kontrollfrekvens. Det framgår inte heller av jämförelsen med Finland och Danmark hur reduktion av kontroller på grund av god efterlevnad eller certifiering påverkar ländernas modeller, vilket är viktigt att ta hänsyn till.

Punkt 6 – Riktvärde för kontrolltid

Miljöförvaltningen anser att tre timmar kontrolltid som riktvärde för kontaktmaterialverksamheter är för lågt. Livsmedelsverkets förslag till riktvärde kan anses rimligt för vissa typer av verksamheter men eftersom kontrollen inriktar sig på importörer, tillverkare och förädlare som normalt sett är mer omfattande än en livsmedelsverksamhet i sista led bör detta speglas i riktvärdet. Miljöförvaltningen föreslår därför ett riktvärde på 5 timmars kontrolltid eftersom kontrollen kan likställas med livsmedelskontroll för tidigare led.

Livsmedelsverkets uppfattning är att de första kontrollerna kommer vara mer tidskrävande på grund av ovana hos inspektören. Det finns en risk att ovana inspektörer blir ett ständigt problem i majoriteten av Sveriges kommuner. En stor andel av kommunerna kommer ha få verksamheter som berörs och dessa får i regel inte kontroll varje år. Kontrollen av kontaktmaterial blir därför, för majoriteten av Sveriges inspektörer, en arbetsuppgift som endast utförs vid ett fåtal tillfällen per år. Detta innebär att ovanan hos inspektören riskerar att bli en kontinuerlig utmaning.

Punkt 7 – Snusliknande produkter läggs till i modellen

Miljöförvaltningen ser positivt förslaget och har inga synpunkter på denna del.

Sammanfattande synpunkter

- Miljöförvaltningen anser att det kommer finnas stora utmaningar med att få en enhetlig kontroll i nuvarande myndighetsstruktur. Livsmedelsverket behöver därför vara proaktiva för att få till en fungerande arbetsgrupp som vägleder och styr kontrollen dit den har störst effekt.
- Kompetensen i kontrollen kommer vara låg under lång tid framöver och det krävs stöd. För att underlätta för inspektörer som är nya på området behövs både utbildningar och rapporter som tydliggör riskerna med kontaktmaterial. En bättre förståelse ökar sannolikheten för en enhetlig riskbaserad kontroll.
- Uppstarten av kontaktmaterials kontrollen kan behöva ta hänsyn till kraven att erbjuda servering i återanvändbara muggar och matlådor, vilka börjar gälla 1 januari 2024. Detta kommer innebära att nya typer av produkter tas fram för att användas i en stor omfattning utan att det finns en infrastruktur för hanteringen på plats. Det är även viktigt att Naturvårdsverket och Livsmedelsverket samordnar sin vägledning till kommunala kontrollmyndigheter för att skapa likvärdighet i en helt ny kontroll som berör både minskning av resursförbrukning, nedskräpning samt livsmedelssäkerhet.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Arvid Nordland
Avdelningschef
Avdelningen för livsmedelskontroll